МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету права, публічного управління та національної безпеки
_____ Віталій ДАНКЕВИЧ
31 серпня 2026

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Психофізіологія»

Рівень вищої освіти: *Перший (бакалаврський)*

Галузь знань: *С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини*
Спеціальність: С4 Психологія
Освітня програма: Психологія

Житомир - 2026

Розробники: Литвинчук Алла Іванівна, к.психол.н., доцент, завідувачка кафедри психології
Бабич Е.К., асистент кафедри психології

Інформація про викладача

Викладач (-і)	Литвинчук Алла Іванівна
Профайл викладача (-ів)	Лінк на сторінку кафедри на сайті університету: Кафедра психології
Контактна інформація	lytvynchukalla@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	**http://m.polissiauniver.edu.ua/course/view.php?id=4755**
Консультації	Очні та онлайн консультації через Zoom, Viber щовівторка з 13.00 до 15.00

Інформація про викладача

Викладач (-і)	Бабич Елла Карленівна
Профайл викладача (-ів)	Лінк на сторінку кафедри на сайті університету: Кафедра психології
Контактна інформація	babych.ella84@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	http://m.polissiauniver.edu.ua/course/view.php?id=4755
Консультації	Очні та онлайн консультації через Zoom щочетверга з 12.00 до 13.00

Робоча програма навчальної дисципліни «Психофізіологія» затверджена на засіданні кафедри психології
Протокол від "_25_"_серпня__2026 р. № 2
Завідувач кафедри _____ Алла ЛИТВИНЧУК
Погоджено із гарантом освітньої програми «Психологія»
_____ Ірина ГРЕЧУХА

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету права, публічного управління та національної безпеки
Протокол від "31" серпня 2026 р. № 1
Голова НМК _____ Леся ВАСИЛЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма</td><td>заочна форма</td></tr>
<tr><td rowspan="14">Загальна кількість кредитів – 4; годин – 120; змістових модулів – 2</td><td rowspan="2">Галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Спеціальність С4 Психологія</td><td>2-й</td><td>2-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>4-й</td><td>4-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)</td><td>18 год.</td><td>4 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>8 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>–</td><td>–</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>72 год.</td><td>108 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма підсумкового контролю:</td></tr>
<tr><td colspan="2">залік</td></tr>
</table>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Психофізіологія» є формування системного розуміння фізіологічних механізмів психічних процесів і станів, а також умінь науково обґрунтовано аналізувати психофізіологічні показники.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити з предметом і методами психофізіології;
- розкрити функціональну організацію нервової системи;
- пояснити фізіологічні механізми сенсорних процесів;
- проаналізувати психофізіологію уваги та пам’яті;
- розкрити механізми емоційної і мотиваційної регуляції;
- охарактеризувати стресову відповідь та адаптацію;
- пояснити роль сну й біологічних ритмів;
- розглянути фізіологічні основи психомоторики;
- проаналізувати індивідуальні психофізіологічні відмінності;

- сформувати навички критичного аналізу психофізіологічних вимірювань;

Навчання спрямоване на розвиток здатності пояснювати психічні явища на основі перевірених наукових даних, застосовувати методи дослідження з урахуванням їх валідності та етичних обмежень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- предмет, завдання і методи психофізіології;
- будову та принципи функціонування нервової системи;
- фізіологічні основи сенсорних процесів;
- нейрофізіологічні механізми уваги та пам'яті;
- фізіологічні механізми емоцій;
- регуляторні системи стресової відповіді;
- фази сну та циркадну регуляцію;
- механізми сенсомоторної інтеграції;
- індивідуальні психофізіологічні відмінності;
- можливості й обмеження основних методів вимірювання;

вміти:

- пояснювати зв'язок фізіологічних процесів із поведінкою;
- аналізувати психофізіологічні показники в контексті умов вимірювання;
- відрізняти кореляцію від причинного пояснення;
- інтерпретувати приклади сенсорних і когнітивних реакцій;
- описувати фізіологічні прояви емоцій і стресу;
- аналізувати вплив сну на психічне функціонування;
- порівнювати методи психофізіологічного дослідження;
- визначати можливі джерела похибки вимірювань;
- дотримуватися етичних принципів роботи з біологічними даними;
- презентувати результати аналізу наукових досліджень;

Під час вивчення дисципліни розвиваються такі soft skills:

- критичне мислення;
- аргументація;
- академічне читання;
- аналіз першоджерел;
- інформаційна грамотність;
- публічний виступ;
- дискусія;
- самостійне навчання.

Вивчення дисципліни спирається на знання із загальної психології, анатомії та фізіології людини і формує підґрунтя для подальшого опанування нейропсихології та психодіагностики.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Фізіологічні механізми психічних процесів

Тема 1. Предмет, завдання і методи психофізіології

1. Предмет дисципліни, історія становлення, методологія та зв'язок із психологією і нейронауками.
2. Тема 2. Нервова система як фізіологічна основа психіки
3. Нейрони, синапси, центральна та автономна нервова система; нейрофізіологічні механізми поведінки.
4. Тема 3. Психофізіологія сенсорних процесів і сприймання
5. Сенсорні системи, рецепція, кодування інформації, психофізичні закономірності та сприймання.

Тема 4. Психофізіологічні механізми уваги та пам'яті

1. Нейрофізіологічні кореляти уваги, робочої і довготривалої пам'яті, нейропластичність.
2. Тема 5. Фізіологічні механізми емоцій і мотивації
3. Нейронні й вегетативні механізми емоцій; мотиваційні системи та фізіологічні реакції.
4. Змістовий модуль 2. Психофізіологія функціональних станів та методи дослідження
5. Тема 6. Психофізіологія стресу та адаптації

Стресова відповідь, симпатична нервова система, вісь гіпоталамус–гіпофіз–наднирники, адаптація.

1. Тема 7. Психофізіологічні основи сну та біоритмів
2. Циркадні ритми, фази сну, механізми неспання, вплив порушень сну на когнітивні функції.
3. Тема 8. Психофізіологія рухової активності та психомоторики
4. Сенсомоторна інтеграція, моторний контроль, час реакції, психофізіологія руху.
5. Тема 9. Індивідуальні відмінності психофізіологічної регуляції

Темперамент, реактивність, індивідуальні профілі автономної регуляції та обмеження їх інтерпретації.

1. Тема 10. Методи психофізіологічного дослідження та етичні обмеження
2. ЕЕГ, ЕКГ, електродермальна активність, варіабельність серцевого ритму, дизайн дослідження, етика.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин

	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лекції	практ.	лаб	сам. р.		лекції	практ.	лаб	сам. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Фізіологічні механізми психічних процесів										
Тема 1. Предмет, завдання і методи психофізіології	13	2	4		7	15	2	2		11
Тема 2. Нервова система як фізіологічна основа психіки	13	2	4		7	15	2	2		11
Тема 3. Психофізіологія сенсорних процесів і сприймання	13	2	4		7	13	0	2		11
Тема 4. Психофізіологічні механізми уваги та пам’яті	13	2	4		7	13	0	2		11
Тема 5. Фізіологічні механізми емоцій і мотивації	13	2	4		7	11	0	0		11
Разом за змістовим модулем 1	65	10	20		35	67	4	8		55
Змістовий модуль 2. Функціональні стани та методи дослідження										
Тема 6. Психофізіологія стресу та адаптації	11	2	2		7	11	0	0		11
Тема 7. Психофізіологічні основи сну та біоритмів	11	2	2		7	11	0	0		11
Тема 8. Психофізіологія рухової активності та психомоторики	11	2	2		7	11	0	0		11
Тема 9. Індивідуальні відмінності	12	2	2		8	10	0	0		10

психофізіологічної регуляції										
Тема 10. Методи психофізіологічного дослідження та етичні обмеження	10	0	2		8	10	0	0		10
Разом за змістовим модулем 2	55	8	10		37	53	0	0		53
Усього годин	120	18	30		72	120	4	8		108

5. Теми практичних/лабораторних занять

Назва теми	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
Тема 1. Предмет, завдання і методи психофізіології. Аналіз психофізіологічного кейсу та наукових даних.	4	2
Тема 2. Нервова система як фізіологічна основа психіки. Аналіз психофізіологічного кейсу та наукових даних.	4	2
Тема 3. Психофізіологія сенсорних процесів і сприймання. Аналіз психофізіологічного кейсу та наукових даних.	4	2
Тема 4. Психофізіологічні механізми уваги та пам'яті. Аналіз психофізіологічного кейсу та наукових даних.	4	2
Тема 5. Фізіологічні механізми емоцій і мотивації. Аналіз психофізіологічного кейсу та наукових даних.	4	0
Тема 6. Психофізіологія стресу та адаптації. Аналіз психофізіологічного кейсу та наукових даних.	2	0
Тема 7. Психофізіологічні основи сну та біоритмів. Аналіз психофізіологічного кейсу та наукових даних.	2	0
Тема 8. Психофізіологія рухової активності та психомоторики. Аналіз психофізіологічного кейсу та наукових даних.	2	0
Тема 9. Індивідуальні відмінності психофізіологічної регуляції. Аналіз психофізіологічного кейсу та наукових даних.	2	0
Тема 10. Методи психофізіологічного дослідження та етичні обмеження. Аналіз психофізіологічного кейсу та наукових даних.	2	0
Всього	30	8

6. Самостійна робота

Назва теми та види завдань	Кількість годин	
Тема 1. Предмет, завдання і методи психофізіології. Опрацювання літератури, конспектування та підготовка до обговорення.	7	11
Тема 2. Нервова система як фізіологічна основа психіки. Опрацювання літератури, конспектування та підготовка до обговорення.	7	11

Тема 3. Психофізіологія сенсорних процесів і сприймання. Опрацювання літератури, конспектування та підготовка до обговорення.	7	11
Тема 4. Психофізіологічні механізми уваги та пам'яті. Опрацювання літератури, конспектування та підготовка до обговорення.	7	11
Тема 5. Фізіологічні механізми емоцій і мотивації. Опрацювання літератури, конспектування та підготовка до обговорення.	7	11
Тема 6. Психофізіологія стресу та адаптації. Опрацювання літератури, конспектування та підготовка до обговорення.	7	11
Тема 7. Психофізіологічні основи сну та біоритмів. Опрацювання літератури, конспектування та підготовка до обговорення.	7	11
Тема 8. Психофізіологія рухової активності та психомоторики. Опрацювання літератури, конспектування та підготовка до обговорення.	7	11
Тема 9. Індивідуальні відмінності психофізіологічної регуляції. Опрацювання літератури, конспектування та підготовка до обговорення.	8	10
Тема 10. Методи психофізіологічного дослідження та етичні обмеження. Опрацювання літератури, конспектування та підготовка до обговорення.	8	10
Всього	72	108

7. Методи навчання

Методи навчання: лекція, пояснення, проблемне обговорення, аналіз експериментальних даних, порівняння наукових моделей, практичні вправи та самостійна робота з літературою.

Практичні заняття передбачають аналіз психофізіологічних досліджень, навчальне опрацювання показників, інтерпретацію кейсів і обговорення етичних обмежень.

8. Форми контролю і методи оцінювання

Контроль результатів навчання здійснюється шляхом поточного оцінювання, модульного контролю та підсумкового семестрового заліку відповідно до прийнятої 100-бальної шкали.

Поточний контроль включає виконання практичних завдань, аналіз наукових джерел, усні відповіді, самостійну роботу та участь у дискусіях.

9. Питання для підсумкового контролю

1. Предмет, завдання і методи психофізіології. Основні поняття та механізми.
2. Предмет, завдання і методи психофізіології. Методи дослідження і наукові дані.
3. Предмет, завдання і методи психофізіології. Приклад застосування та обмеження інтерпретації.

4. Нервова система як фізіологічна основа психіки. Основні поняття та механізми.
5. Нервова система як фізіологічна основа психіки. Методи дослідження і наукові дані.
6. Нервова система як фізіологічна основа психіки. Приклад застосування та обмеження інтерпретації.
7. Психофізіологія сенсорних процесів і сприймання. Основні поняття та механізми.
8. Психофізіологія сенсорних процесів і сприймання. Методи дослідження і наукові дані.
9. Психофізіологія сенсорних процесів і сприймання. Приклад застосування та обмеження інтерпретації.
10. Психофізіологічні механізми уваги та пам'яті. Основні поняття та механізми.
11. Психофізіологічні механізми уваги та пам'яті. Методи дослідження і наукові дані.
12. Психофізіологічні механізми уваги та пам'яті. Приклад застосування та обмеження інтерпретації.
13. Фізіологічні механізми емоцій і мотивації. Основні поняття та механізми.
14. Фізіологічні механізми емоцій і мотивації. Методи дослідження і наукові дані.
15. Фізіологічні механізми емоцій і мотивації. Приклад застосування та обмеження інтерпретації.
16. Психофізіологія стресу та адаптації. Основні поняття та механізми.
17. Психофізіологія стресу та адаптації. Методи дослідження і наукові дані.
18. Психофізіологія стресу та адаптації. Приклад застосування та обмеження інтерпретації.
19. Психофізіологічні основи сну та біоритмів. Основні поняття та механізми.
20. Психофізіологічні основи сну та біоритмів. Методи дослідження і наукові дані.
21. Психофізіологічні основи сну та біоритмів. Приклад застосування та обмеження інтерпретації.
22. Психофізіологія рухової активності та психомоторики. Основні поняття та механізми.
23. Психофізіологія рухової активності та психомоторики. Методи дослідження і наукові дані.
24. Психофізіологія рухової активності та психомоторики. Приклад застосування та обмеження інтерпретації.
25. Індивідуальні відмінності психофізіологічної регуляції. Основні поняття та механізми.
26. Індивідуальні відмінності психофізіологічної регуляції. Методи дослідження і наукові дані.

27. Індивідуальні відмінності психофізіологічної регуляції. Приклад застосування та обмеження інтерпретації.
28. Методи психофізіологічного дослідження та етичні обмеження. Основні поняття та механізми.
29. Методи психофізіологічного дослідження та етичні обмеження. Методи дослідження і наукові дані.
30. Методи психофізіологічного дослідження та етичні обмеження. Приклад застосування та обмеження інтерпретації.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний та періодичний контроль								Індивідуальне самостійне завдання	Підсумковий контроль (залік)	Сума балів
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2						
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7–8	Т9–10			
10	10	10	10	10	10	10	10	10	—	100
Модульний контроль — по 5 балів за модуль				Модульний контроль — по 5 балів за модуль						

Поточна робота за вісьмома тематичними блоками — 80 балів (по 10); два модульні контролі — 10 балів (по 5); індивідуальне завдання — 10 балів. Разом — 100 балів. Підсумковий контроль — залік.

Примітка: лекції не оцінюються.

Шкала оцінювання: 90–100 — відмінно; 75–89 — добре; 60–74 — задовільно; менше 60 — незадовільно. Залік: 60–100 — зараховано, менше 60 — не зараховано.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Для заліку
90–100	Зараховано
75–89	
60–74	
менше 60	Не зараховано

11. Ключові терміни навчальної дисципліни

№	Термін	Відповідник англійською мовою
1	Психофізіологія	Psychophysiology
2	Автономна нервова система	Autonomic nervous system
3	Електроенцефалографія	Electroencephalography
4	Електродермальна активність	Electrodermal activity
5	Варіабельність серцевого ритму	Heart rate variability
6	Стресова відповідь	Stress response
7	Циркадний ритм	Circadian rhythm
8	Сенсомоторна інтеграція	Sensorimotor integration
9	Нейропластичність	Neuroplasticity

10	Психофізіологічна реактивність	Psychophysiological reactivity

12. Рекомендована література

Основна

1. Кокун О. М. Психофізіологія: навчальний посібник.
2. Макаренко М. В., Лизогуб В. С. Онтогенез психофізіологічних функцій людини.
3. Клименко В. В. Психофізіологічні механізми праксису людини.
4. Pinel J. P. J., Barnes S. J. Biopsychology. Pearson.
5. Bear M. F., Connors B. W., Paradiso M. A. Neuroscience: Exploring the Brain.
6. Carlson N. R., Birkett M. A. Physiology of Behavior. Pearson.
7. Kandel E. R. et al. Principles of Neural Science. McGraw-Hill.
8. Stern R. M., Ray W. J., Quigley K. S. Psychophysiological Recording. Oxford University Press.
9. Cacioppo J. T., Tassinary L. G., Berntson G. G. Handbook of Psychophysiology. Cambridge University Press.
10. Purves D. et al. Neuroscience. Oxford University Press.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Society for Psychophysiological Research — https://sprweb.org/
2. PubMed — https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/
3. National Institute of Neurological Disorders and Stroke — https://www.ninds.nih.gov/
4. National Library of Medicine — https://www.nlm.nih.gov/